

R M K I.

1720

Q. M. K. I.

1420 (teljes)

1. péld.

Az

Kietlen Puszták ~~nek~~ rettenetes Ifzonyusági,
Mellyeket,

Magános életével elsőben Ægyptom Tár-
 tományiban Thebais Pusztáján

ELSŐ REMETE,

SZENT PÁL

Annak utánna,

Magyar Országban sok Pusztá erdős Helye-
 ken maga követői által édeségessekké tölt vala,

Kiket-is utólyára,

Meg-nevezet Szentnek neve és Patrocini-
 umja alá Kalastromoknak Üdvösséges Záriai alá Tekén-
 tetes Esztergami Cáptalanból Bóldog Eusebius Cónonok
 bé-zárt bé-csukot vala,

Azoknak pedig

Dücsőségét említet Szentnek űnepe nap-
 ján Szent Joseph Templomában Nemes Királyi Nagy-
 szombat Városában élő nyelvel hirdette prædikálotta,

Tisztelendő Nemzetes.

LÉVAY ISTVÁN,

Hedervári Plébánus Komáromi Vice-Esperes.

Nagy-Szombatban Nyomtat; az Academ: Börtökkel 1706. Esztend,

Exultavit solitudo germinans germinabit, exultabit letabunda, & laudans Isai. 35.

Örvendez az kietlen, virágozván virágzik, és örvendez vigadván, és dicshiretet mondván *Isai. 35.*

Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor ejus Osee 2.

Az pusztában viszem őtet, és az ő szive szerint szólok.

Osee 2.

Quis genuit mihi istos? ego sterilis & non pariens.

Et istos quis enutrivit? ego destituta & sola: Isai 4.

Ki szülte nékem ezeket? én magtalan és nem szülő.

Ezeket ki nevelte fel? én el hagyatottot, és egyedül.

*Latabitur deserta, & invia, & exultabit solitudo,
& florebit quasi Lilium Isai. 35. *1.*

Oha a' rettenetes kietlen' puszták, melyek ennek el-
lőtte sívó rivó Oroszlányoknak, bőmbőlő medvék-
nek, szájokból tüzet okádo, sárkányoknak, kegyet-
len párdutzoknak, mérges Aspisoknak, rettenetes
Crocodilussoknak, egy szóval minden csúfzo, má-
ízo fenevad állatoknak lakó helyei, barlangjai valának; mellyek
az magos, és csak nem egeket érő hegyeknek, tövissel be nőtt,
meredek kőszikláknak magasságával, ágas, bogas fáknak sötétes
árnyékival, természetből el-fajult tündér csudáknak kegyetlensé-
gével az embert ieszgették rettentették; el-annyira, hogy senki
nem találtatott, az ki azokat bátor mérész szível nem hogy lak-
hatta, de csak gyakorolhatta volna-is; mind azon által Istennek
ingyen való kegyességéből, irgalmaságából azon rettenetes, és
kietlen pusztáknak iszonyusági olly édessegeffeké lettenek, hogy
az emberek az magos hegyeknek, és meredek kő-szikláknak
reitek barlangjait Királyi friss palotáknál, annak sértegető hegyes
tővisséit szép illatu virág szálóknak, az ágas bogas fáknak söté-
tes és homályos árnyékot, a' világnak finyes pompáinál a' ke-
gyetlen fenevad állatoknak társaságát az embereknek barátságos
nyajaskodásánál nagyobra bőcsülték vala; akkor, mikor az híres
Isten felő Remeték az városoknak kedves gyönyörűségét megh-
vetvén, az meszsze lévő pusztáknak rejtek félelmes barlangjait
minden friss lakó helyeknél keserves sorfokat vidám alapotr-
változtattván lakó helyül magoknak választották, mellyekről

pedigh Isaiás Prophéta eképpen szölli: *latabitur deserta, & involta & exultabit solitudo, & florebit quasi lilium. Isai. 35. v. 1.* Vigadni fogh a' Puszta, s' az utatlan helyes, örvendez az kietlen, és virágozik mint a' lilium. Isaiásnak pedigh mondását Ruffinus, és Palladius így magyarázzák. *quamvis hæc de Ecclesia dicta sint tamen in Ægypti desertis, hæc etiam historica relatione completa sunt: ubi tanta per Urbes multitudines veniunt ad salutem, quantas Ægypti deserta protulerunt, quanti Populi habentur in Urbibus, tanta pene habentur in desertis multitudines Monachorum, ut ubi superabundavit peccatum, ibi superabundet & gratia.*

De ha kitől böcsületet vettének, ha kitől dücsősséggel tündöklöttek, az kietlen puszták minden kétség nélkül, tilzteletet vettének dücsőséges Szent Pál első Remetétől az ki ritka, és soha nem hallatot példával az pusztáknak kietlenségi közöt gonoszra hajlandó akarattjat meg zabolászta, poklon, és Ördöghőn győzedelmet vett, az ki csendes békeséges nyugovási közöt testét szokatlan nyughatatlansággal fárasztotta, ki az pusztáknak ifszonyusági közöt magános életben barátságos nyájaskodást gyönyörűséges mulatást talált. Annak-okaért úgy látom immár efszetekben veszitek hová czélyozok együgyő beszédemmel, tudni-illik e' mai Szent Pál magános életének dicséretére, azért figyelmezetek rövid beszédemre.

Az Bölcs vizsgálván magános embernek sanyarú életét, azt mondgya: *hogy Væ soli. Eccles. 4. v. 10.* Jáj s' keserves jáj az egyedül valónak, melly bölcsnek mondása élégséges, hogy akár mely bátor mérész szível bíró emberrel meg utáltassa az pusztaságnak gyönyörűséges lakását. Ezen keserves jajnak pedig okát adgya említet bölcs, mert *cum ceciderit non habet sublevantem se* Vallyon testi Lelki esetiben segítő karját ki nyuitya? Ki léssen, ki az akarattyának gonoszra fel-lobbant tűzet tanács adásával meg óltya? Ki léssen kétséges dologban vezérő kalauza? Ki léssen pokolbéli Sátánnal veszedelmes ütközetében segedelme? Ki test-

Ki testnek agyarkodási ellen háfznos, foganatos segítsége? Ki tündér pompaival dücsősségével hizelkedő világnak hamis ajánlái ellen erős paísa? Kivel lelkének vigasságára Istenes beszélgetését közli? Tehát bizonyára *Væ soli, quia cum ceciderit non habet sublevantem se.* Menyin látom el-válván Abrahamtól az az embereknek tártáflagától lelki inségben pokolbéli Sátánnak örökös rabfagában estenek. Menyin *erraverunt in solitudine in iniquos* Psal. 106. v. 4. el-tévelettek az pusztában, a' vizetlen helyen a' mennyei Jerusálemnek útyát. *Viam civitatis habitaculi non invenerunt* meg nem találták. O Boldog! O Izerencsés, minden félelem nélkül embereknek kedves kelemetes nyájaskodása, bátorságos tárfolkodása! itten a' jóságos cselekedetek tündöklenek, tőkélletes élet gyakoroltatik, köz Izeretet tűze, mint Hóreb hegyén lángadozó csipke bokor ég ugyan, de soha meg nem emésztdék, de pusztaságban magános életet élő ember minden segedelemtől meg fosztatik, és az egeknek magosságából Lelkének testével, érzékenséggel következő ütközetekben várja az Istennek segítségét, szent Léleknek elevenítő lelkét, vastagító, segítő, erősítő malasztját, de oh magános életet viselő, pusztaságban lakozó, gyarló embernek háfzontalan reménsége! mert vallyon kötelelése az Isten bé vett és szokot rendinek folyása ellen embernek világi hívságokban el allott akarattyát fel ébresztetni, elméjét malasztinak finyességgel vilagositani? O Pusztaságnak magános, reitek helyeknek félelmes rettenetes veszedelmes lakása, félelmes, nem csak rettenetes kegyetlen fenevadaknak sokaságára, hanem az Pokolbéli Sátánnak incselkedésire, és késértetire nézve-is, nem csak az fáknak sötétes arnyékira, hanem az tudatlanságnak homályira nézve-is; rettenetes, nem csak az magos köfziklák meredek helyeire, hanem lelkeknek efsétire nézve is, veszedelmes útolyára, nem csak az magános minden emberi tárfolkodás nélkül való életre, hanem lelkének veszedelmére nézve-is veszedelmes. *In terra deserta, in loco horroris & vastæ solitudinis. Deut. 32. v. 10.*

Oh Dűcsőséges Szent Pálnak senkivel fontban nem vetthető erőssége! ennyi félelmektől nehézségektől környűl vétetvén Ifiufágának tizen ötödik esztendejében: *exultavit ut Gigas ad currendam viam Psal. 18 v. 6.* Vigadot mint az Oriás az úttya futására, *saluens in montibus transiliens colles similis est dilectus meus caprea, hinnuloque Cervorum. Cant. 2. v. 8. & 9.* Ugrálvan az hegyeken által ugorván az halmokat, hasonló a' vad kecskéhez, és a' szarvakok fiához, a' szép Városoknak gyönyörűségi közül az Pufztaság iszonyusági közül, az Királyi palotákból kőszikláknak szoros barlangjaiban, rettenetes pufztaságban, mellyet már örökös lakó helyűl mint kedves Jegyelsét magának el jegzette vala, *Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo Patris tui. Gen: 12. v. 1.* Mény ki földedből, és Rokonságod közül, és az Attyád házából, hol Istenérűl elmélkedvén, nem külömben mint Helyotropium az az: nap után forgó virág szál, minden gondolatit Istenhez fordította, Istenhez kormányozta, és noha teste az kietlen pulztának iszonyusági közöt vala, mind azon által lelke paradicsomnak gyönyörűségi közöt mulatozván sétált vala, nem külömben, mint *quidam novus Paradisi colonus*, Paradicsomnak új lakosa, az hol *nullus agricolarum, nullus Monachorum adhaeret lateri comes*, az hol *solus, jam, imò Christo comitante non solus videt gloriam Dei* Hieronymus Epif. 41. ad Ruf: de Monacho Bonaza, nem csak elméjét Isteni méltóságnak Főlségnek elmélkedésében forgatta, hanem akarattyával is oda czélyozot, hogy az Isteni főlségét meg ismervén azt kedvellye, szerezse, követvén David Királyt, az ki Isteni szeretetnek természetét magában érezvén, mondot vala: *in meditatione mea exardescet ignis Psalm. 38. v. 4.* Az én elmélkedésemben fel gyúlad az tűz. Tűz, az mely nem mint Moyses Istenhez mutatot szeretének tüze, midőn az Istennél nyájaskodot vala negyven napig, hanem sok ezteideig tartot vala. Oh egyedűl élő embereknek, Remetéknek boldog sorla! itten *Montes stillant dulcedinem, & Colles fluunt lac, & mel, & valles*

& valles abundant frumento, az hol *sugere potest mel de petra, oleum, què de saxo durissimo* Bernar: Epif: 106. ad Hendricum. Távozatok-el tehát világnak nyájaskodási, örvendetes tarsolkodási vidám, élet örömetek, vigaságtok gyönyörűségtek, dűcsőségek, nem egyezhet egygyes Remetével, ily Istennek kedves tárta Baráttya örömével, vigaságával, gyönyörűségével *Eremita est socius Deorum*. Cyril. kivel az Isten *loquitur ad cor* Ozeæ 4.

Nem találtatott olly erő, hogy Szent Pálnak szent lelkét, mellyet *Dotavit Deus dote bona Gen. 30. v. 20.* meg ajándékozta Isten jó ajándékkal, az egygyes, és magános élettűl el vonhatna, az félelmes pufztaságból kirekeszthetne, az gyakor Városoknak lakására, embereknek nyájas tarsolkodására visza térithetne, mert eszt clelekedvén máson nem iparkodnék, hanem hogy paradicsomnak ki magyarázhatatlan gyönyörűségét egy fogságra tömlőczre változtatná, mivel Szent Pálnak *oppidum carcer solitudo paradisi Hieron: Ep: 4. ad Ruf.*

De mennél inkább vizsgálom életének szentségét, mennél inkább fáradozok tökéletes életének leírásában, annál inkább tökéletes életének dűcsőségtől el nyomattatom *opprimor à gloria* midőn azt nem külömben mint Illyésnek Szentségét, hollónak pufztában való taplalasától, ugy mai nap Patriarchánknek tekleletességét hirdette, nagy Antal által meg ősmértette. midőn tökéletes életet, és szentségét, *ore compressò manique verberans peccatus Aegyptum* tartományiban hirdette *prædicálotta* mondván: *Va mihi quia falsi Monachi nomen gero, verè vidi Paulum in Paradiso.* Jaj nekem ki az pufztában lakozók nevét hamissan viselem, bizonyal láttam Pált Paradicsomnak dűcsőségi közöt, világ eleiben ki terjeztette Szent Hieronymus-is, midőn életét le-irván mondott vala: *Obsecro qui hac legis ut Hieronymi peccatoris memineris, cui si Dominus optionem daret, multò magis eligeret tunicam Pauli cum meritis suis, quam Regum Purpuram cum suis.* Kérlek az ki ezeket olvasod, hogy bűnös Hieronymusról emlékezel, kinek ha az Ur

az Ur engedne választást tenni, inkább Pálnak érdemével annak szörzákját választaná, hogy sem Kiralyi méltóságnak fölségét: meg ésmértette tökéletes életét akkor is, midőn szent Lelkét kiszolitván Remeték Fejedelmének szent testét, vad állatoknak Fejedelme által, el-takarította. Oh tehát *Desertum Christi floribus vernans! o solitudo! in qua illi nascuntur lapides? de quibus Civitas Regis magni construitur! o eremus familiaris Deo gaudens* Hieron: in Reg. Monach. titul. de laudibus Eremi.

Találkoztak ugyan némelyek Ægyptom tartományiban, kik az pusztáknak ilyzonyuságitól nem rettegtenek, ezen Szent Patriarchának üdvösséges nyomdokit követték, de nem csak Ægyptom tartományiban, hanem hajdan szentséggel tekeletességgel tündöklő, most pedig csak nem utolsó romláltra jutott Országunkban melyben mint valami égő fáklyák az Pusztáknak, erdőknek sötétes arnyéki között ragyogtak, tündöklöttek, utoljára pedig midőn Tekéntetes Ezter ami Captalamból Eusebius nevű Canonoknak szent lelket, Isteni, s' felebarati buzgó szeretetre fel gerjeztette vala, Országunkban szentséggel tökéletes étellel tündöklő Remetékét, 4. Orban Pápanak engedelmeből 1261. Szent Agoston Regulája, e' mai dűcsőséges Szent Patriarchának neve Patrociniumja alatt Kalastromoknak Üdvösséges Zárjai alá bé zárta, bé csukta. Oh Üdvösséges Zár! O dűcsőséges rekesz! hol külömbféle szentek tanáltattanak, kik Országunkat, az Annaszentegyházat szentségekkel csuda tételekkel tündöklöttették, mai napiglan is szüntelen tündöklöttetik.

Mert vallyon nem tündöklöttéké tiszta Szűzeségeknek megtartásával, még életekben embereknek halotaiból való fel támasztálással belpoklosoknak gyógyításával, vakoknak, sántáknak, egyéb betegeknek orvoslással, jövődő mondásoknak ajándékival Lukacs, Kálmán, Tamás? Világi kincseknek, gazdagságoknak meg vetésével, Bathori László? gazdag Püspökségeknek meg utálásával, Zókolyi Ferencz, Desiderius, el anyira, hogy látván

látván Sz. Pál fiának szentségét Capistranus Sz. János mondana vala: *Si quis sanctos in corpore videre voluerit, vadat ad Nostræ, voti, compos inde rediturus est.* Ha valaki testben szenteket látni kíván, menyen Nostræ Calastromában, és így kívanságának szomjusága meg enyhitetik, hasonlót mondot vala Országunknak hatalmas Királya első Mátyás Király *O Sanctissimi viri, veri Israelita in quibus non est dolus, sed castitas vita.* Oh Szent férfiak igaz Israeliták, kikben semmi hamisság, hanem csak az tekeletes élet találtatik, ha pedig visgallyátok azokat, kik érdemes tudományokra; bölcsésségre nézve, noha akarattyok ellen Országunkban Annaszentegyháznak gondviselésére, az Egyházi méltóságokra fel emeltettenek, egyebet nem mondhatok, hanem hogy azok mai napig is *fulgent tanquam stella in perpetuas eternitates,* és hogy mindenekről magánossan ne szóllyak, jussom eszetekben ama György Varadi Püspök, kirul az Kronikák ilyen bizonyyságot téstnek, hogy ő volt *invicti animi, indefessa sagacitatis vir, ad magnanatus, summus periculorum contemptor.* Mely hires nevezetes indulattyára nézve Julius 3. Pápa az Annaszentegyháznak fő méltóságára Romai Cardinalságra emelte, magasalta. Első Ferdinand Császár tiz ezer vitézeknek ereivel fontban vetette, Georgiviczius Bertalan pedig tizen négy esztendőbeli rabsága után halálát eképpen siratta, *amisso fratre Georgio Cardinali Varadiensi, prob nefas! quam citò amisimus Temesvarum, fleat nunc Ungaria, ploret Transylvania, caveat post hæc Polonia, Lithuania, Russia, Prussia, Moskovia, Dacia, Dania, Norvegia, & Svecia, idem predicatur de Austria, Moravia, Silesia, Bobemia, Saxonia, Germania, Suevia, Anglia, Hispania, & Francia, nec feliciora speret Roma, & Venetia cum tota Italia. fac sit precor Deus, ut hæc feliciorum quam suspicor finem assequantur.* Mint ha egész Országoknak Tartományoknak sőt Európának Üdvössége, szabadsága ezen Cardinálnak, ezen Püspöknek, ezen Szent Pál fiának meg történt esetitül, és keserves sorsa utolsó romlása halálából származot volna, keletgette, siratta.

De ki számlálhattya elől e' mai Szent Pál fiainak Annyaszentegyházhoz, Országunkhoz, mutatot szerzetetét, kéfz szolgálattokat, mellyek oly nagyok valának, hogy azt mint kebelünkben e' vilagra születet, Országunkban nevelt, úgy velünk mindenkor meg maradandó szerzetet kedvelték magasztalták fok jókkal gazdagították, Calastromokkal, fundatjokkal ékesítették, mert csak Országunkban huszon egy Vicariatusági, 43. Prioratusági számláltattanak, mutatták ezen szerzethez szerzeteket, kegyességeket, nem csak az Romai Pápák leg fő képen penig 22. János Pápa *sanè ad nostrum Apostolatum auditum pervenit, quòd dilecti filij Ordinis S. Pauli Primi Eremita in Ungaria, & alijs partibus constituti per austeritatem vite piæ, bonorumq; operum actiones adeò se reddunt in conspectu Dei, & hominum gratiosos, quòd eorum exemplo plurimi ad pietatis opera inducantur.* 13. Gergely Pápa pedig így magasztalta: *Ordo quem Beatus Paulus primus Eremita deserti loca petens vite sanctimoniâ, & institutis excimijs instituit singulari quodam fulgore resplendeat, convenit nos illud, illiusque Monasteria specialibus favoribus, & gratiâ prosequi.* mutatták szerzeteket 11. Gergely 6. Kelemen 5. Orbán Pápák, utólyára pedig 5. Mártony Pápa, midõn fok dicsheti után meg engette hogy ezen szerzetnek vezérlo Kalauza Generálissá Országunknak határi közõt lákna. mutatta kedves hazánk midõn egyenlõ akarattól emlitet szent szerzet, nem csak Országunknak statusi közé, hanem elõljáro Generalissát, Prælátusok közé számláltattni akarta. mutatták kegyességeket, Országunknak hatalmas Királyi, hogy többekrõl ne szóllyak első Károly 1306. esztendőben, midõn minden féle adóktól menteknek lenni akarta. Elsõ Layos Király ki-is fok grátiai közõt, hogy Capitulumok, gyûlekezetek böcsületesben véghez mehetne 100. aranyokat rendelt, kiknek kedvéért erõs fogadással fogatta, hogy Velenczébõl ez Patriarchának szent testét Magyar Országban Szent Lõrincz Kalastromában, hol 500. szerzetefeknél számolsbak vagy többen-is számláltattanak vala, elhozattya, Mutatta

Mutatta Sigmond Király, midõn immár Ország bírának hatalmok allól fel szabadította kiváltképen való oltalma protectiója alá vette; nem kimélvén gazdag tárházoknak ki üresítését, fok Kalastromokat, Conventeket, azokat fok jóságokkal gazdagitván fundált vala. Egy szóval Országunkban egy híres nevezetes familia nem vala, ki ezeket nem szeretné, nem kedvellené, úgy hogy szomszéd tartományok látván mind Országunknak ezen szerzethez mutatot szerzetetét, különb féle gratiáit, adományit, mint pedig Szent Pál fiainak Országunkban hiv szolgálattokat tókéletes, jámbor, józan életeket által plántáltattni ohájtották. Ohájtotta eszt Horváth Ország, kívánta Austria, Morva, Silesia, Czeh Ország, Istria, különb féle szép ajánlásával hitta Lengyel Ország, kívánta Svevia, számot tartot rájok az Alsátia, hogy pedig ne csak Tengeré innen lévõ tartományok meg õsmérnek Szent Pál fiainak tókéleteségeket, hanem szent életek tengerentúl való tartományokra-is terjedne, Portugallia, és Algaborum Országok ezeknek szenségével határit, tartományit akarták tündõköltettni; sõt Böldogságos Szûz kiváltképen való kegyességét mutatta, szentségeket-is azzal kiterjesztette, midõn maga csüdalatos képeinek Magyar Országban Talt, Tóth Országban Remetét, Lengyel Országban Czesztokót kiváltképen való lakó helyül választotta az hol õk laknának. Melyre nézve úgy tettzik nekem, ide illik Istennek mondása, mellyet mondot vala Abraham Patriarchának. *Multiplicabo te vehementer nimis Gen. 17. v. 2.* Meg áldalak sokasítalak igen. *abundare faciet te Dominus omnibus bonis, aperiet Dominus thesaurum suum optimum. Deut. 28. v. 11. & 12.* bővelkõdtettni fog tégedet az Ur minden jókkal, fel nyitnya az Ur leg job kincset. Azért a' kiket ennyi jóval meg áldott fölséges Ur Isten, nincsen haszna, hogy ott járadyon emberi nyelvnek róbogó sovánsága.

Annak okáért hozzád fordítom utolsó beszédemet Istennek kedves Patriarchája, úgy vagyon hogy immár te az Istennek bel,

nek belső sanctuariumjában az Menyei Paradicsomban vigatfz
szemlélvén Istennek vigasztaló szinét több dűcsősűges szentek-
kel egyetemben, alázatosfan kérűnk, kűnyűrgűnk, műltoszfűtű-
sűl az egekben őrűttűnk-is esedezni, műltoszfűtűsűl olly segedel-
met, malasztot nyerni, hogy őrűtűnket meg jűbbítvűn holtűnk
utűn te veled egyetemben őrűdhűsűk dűcsőrűhesűk, magasztűl-
hűsűk az Fűlsűges Ur Iűtent, mellyre segűtsűn minnyűjűnkűt dű-
csűsűges Szent Patriarchűnak őrűdemi őrűtal az Atyű,
Fűű, őrű Szent Lűlek Ur Iűten,

A M E N.

